

Postzegelnieuws

Het Vrouwtje van Stavoren

PostNL

Marketing

9 mei 2022

SAMENVATTING

Uitgifte: [Het Vrouwtje van Stavoren](#)

Uitgiftedatum: 9 mei 2022

Verschijningsvorm: vel met 6 postzegels in 2 verschillende ontwerpen, met waarde aanduiding internationaal 1 voor post tot en met 20 gram met een internationale bestemming

Artikelnummer: 420562

Ontwerp: Edwin van Gelder, Amsterdam

Illustraties: Toon Wegner via Stichting Nobilis, Fochteloo

UITGIFTE

De samenwerkende postbedrijven in Europa geven al meer dan 65 jaar postzegels uit met een gemeenschappelijk thema. Sinds 2002 is aan deze uitgifte een ontwerpwedstrijd verbonden: de EUROPA Stamp Best Design Competition. De competitie wordt uitgeschreven door PostEurop, de organisatie waarin alle Europese nationale postbedrijven samenwerken. Voor 2022 staat de ontwerpwedstrijd in het teken van volksverhalen en mythen. Voor PostNL is dit aanleiding om op 9 mei 2022 het postzegelvel [Het Vrouwtje van Stavoren](#) uit te geven. Op de postzegels staat de waarde aanduiding internationaal 1 voor post tot en met 20 gram met een internationale bestemming.

ONDERWERP

PostNL koos het verhaal over het Vrouwtje van Stavoren in overleg met het Meertens Instituut, waarbij ook gekeken is naar andere volksverhalen, zoals over de heilige Sint Servaas, de Vliegende Hollander, Ellert en Brammert en de Witte Wievenkuil. Bij de keuze liet PostNL zich leiden door het moralistische karakter en de bekendheid van het verhaal. In de haven van Stavoren staat sinds 1969 een bronzen beeld van het Vrouwtje, gemaakt door beeldhouwer Pier de Groot.

Het Vrouwtje van Stavoren (de Frouwe fan Starum) is een sage over hoe hoogmoed voor de val komt. Het verhaal gaat over een rijke koopmansvrouw. Zij laat uit woede graan overboord gooien in de haven van Stavoren. Als omstanders verontwaardigd zijn, smijt de vrouw een kostbare ring in de golven en zegt dat zij pas spijt krijgt als de zee haar ring teruggeeft. Dat gebeurt ook, want zij vindt de ring in de buik van een vis. Vanaf dat moment gaat het bergafwaarts: de vrouw verliest al haar geld, de haven slibt dicht en de rijkdom van Stavoren is voorbij.

Het Vrouwtje van Stavoren is een naamsverklarende sage. De zandplaat voor Stavoren heette Vrouwe zand, genoemd naar Maria, de patrones van het plaatselijke klooster Sint Odulphus. Toen het klooster en de oorsprong van de naam uit de herinnering waren verdwenen, ontstond het verhaal van het Vrouwtje van Stavoren. Dat het rijke Stavoren door het dichtslibben van de haven zijn handelspositie kwijtraakte, is historisch juist. De oudst bekende versie van de sage werd in de 16e eeuw opgetekend. Sindsdien is het verhaal in vele varianten opnieuw verteld en verfraaid. De loze aren die op de zandplaat

groeien, dateren bijvoorbeeld uit de 18e eeuw. Het motief van de ring is begin 19e eeuw toegevoegd.

Bronnen: Digitaal Vrouwenlexicon van Nederland, Meertens Instituut, Nederlandse Liederenbank, Wikipedia

ONTWERP

Het postzegelvel *Het Vrouwtje van Stavoren* telt 6 postzegels in 2 ontwerpen van grafisch ontwerper Edwin van Gelder. Op de postzegels staan uitsneden van een illustratie van Toon Wegner uit het boekje *Het Vrouwtje van Stavoren*. Op elke postzegel is een regel uit een straatlied over hetzelfde onderwerp te lezen. Op de tabs naast de postzegels staat de internationale Priority-aanduiding. Op de velrand wordt de sage over het Vrouwtje van Stavoren kort verteld, met letterlijke citaten uit bovengenoemd boekje. Bij de tekst op de velrand staan andere illustraties uit het boekje: de vrouw die wijst naar het schip dat een belangrijke rol in het verhaal speelt. De teksten, illustraties en bijschriften zijn in goud gedrukt (PMS 871) omdat het Vrouwtje van Stavoren alle rijkdom uit de wereld wilde bezitten en haar kasteel met goud was bekleed.

TYPOGRAFIE

Voor de typografie is gebruikgemaakt van het lettertype ABC Laica B, ontworpen door Alessio D'Ellena (Dinamo, Basel, Zwitserland, 2019). Met dit lettertype heeft grafisch ontwerper Edwin van Gelder het grillige karakter van de illustraties naar de typografie vertaald.

ONTWERPER

Het ontwerp van de postzegels *Het Vrouwtje van Stavoren* is gemaakt door Edwin van Gelder, grafisch ontwerper uit Amsterdam. Van Gelder wist van het bestaan van het verhaal van het Vrouwtje van Stavoren, maar de inhoud kende hij niet. Nadat hij zich in het onderwerp had verdiept, verkende hij verschillende mogelijkheden om het ontwerp voor de postzegels te maken. Van Gelder: "Zo heb ik gekeken naar een puur typografische aanpak, maar die deed geen recht aan het narratieve karakter van deze sage. Fotografie vond ik weer te vlak. Ik ben niet het type ontwerper dat zelf dit soort illustraties maakt, dus keek ik hoe anderen dat hebben gedaan. De eerste beelden die ik vond waren teleurstellend. Tot ik het boekje tegenkwam met de mooie, tijdloze illustraties van Toon Wegner. Daar was ik erg gecharmeerd van. Zijn litho's passen perfect bij de sfeer van het verhaal. Ik heb ze gebruikt om het verhaal opnieuw te vertellen, maar dan met een abstractere, eigentijdse twist. Voor mij was het belangrijk dat er een eigentijds beeld zou ontstaan. Daarom heb ik crops gemaakt op basis van de oorspronkelijke illustraties."

Bronmateriaal

De illustraties op het postzegelvel en de teksten op de velrand zijn ontleend aan het boekje *Het Vrouwtje van Stavoren*, opnieuw verteld door Ria Postma-Stolk, met illustraties van Toon Wegner (derde druk, uitgeverij Laverman uit Drachten, 1968). De citaten op de postzegels komen uit het straatlied *Hoort vrienden, hoort een lied (Het Vrouwtje van Stavoren)* dat uit de 1e helft van de 19e eeuw dateert.

Schreeuwerig en hebzuchtig

Van Gelder plaatste op de postzegels 2 uitsneden van een illustratie van Wegner. "Met die crops geef ik er een eigentijdse draai aan. De illustraties op de velrand zijn juist bewust niet gecropt. Op de velrand staat het complete verhaal, dus horen daar ook complete illustraties bij. De korte citaten op de postzegels komen niet uit het boekje,

maar uit het lied *Hoort vrienden*. Zij benadrukken het schreeuwerige en hebzuchtige karakter van de vrouw. Door de crops te combineren met de teksten, voeg ik een nieuwe invalshoek toe aan het verhaal. De citaten golven mee met de illustraties, zodat ze één geheel worden en een nieuw beeld ontstaat.”

Passie en intensiteit

De uitsnede op de eerste postzegel is ingezoomd op de kostbare ring van het Vrouwtje van Stavoren. De ring speelt een hoofdrol in het verhaal. Van Gelder: “Op de postzegel is de ring goed zichtbaar. Net als de hand, die wel wat van een klauw weg heeft. Voor de andere postzegel nam ik een crop van haar gezicht om haar passie en intensiteit te laten zien. Door de uitsneden krijgt het ontwerp een eigentijds karakter. Zo haal ik het verhaal naar het heden. Het goud waarnaar de vrouw op zoek is, keert ook letterlijk op het postzegelvel terug doordat het met de PMS-kleur 871 is gedrukt.”

Typografie

Voor de typografie gebruikte Van Gelder de ABC Laica B, een schreefletter met een eigentijdse uitstraling. De letter is ontworpen door de Italiaanse letterontwerper Alessio D’Ellena tijdens zijn studie aan de Koninklijke Academie voor Beeldende Kunsten in Den Haag. “Zijn letter is speels en grillig”, zegt Van Gelder. “Dat past goed bij het verhalende karakter van de sage en de illustraties van Toon Wegner. Het is een eigentijdse letter met karakter en de grilligheid past goed bij de wispelturigheid van het Vrouwtje van Stavoren.”

Over de ontwerper

Edwin van Gelder (Nijmegen, 1978) studeerde grafisch ontwerpen aan de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht, waar hij in 2005 afstudeerde. Hij vestigde zich daarna als zelfstandig ontwerper onder de naam Mainstudio. Van Gelder werkt in nauwe samenspraak met zijn opdrachtgevers aan projecten op het snijvlak van kunst en architectuur. Hij ontwerpt met een sterke redactionele aanpak, een innovatief gebruik van typografie en veel aandacht voor de synthese tussen vorm en inhoud. Van Gelder werkt onder meer voor opdrachtgevers als Jap Sam Books (Prinsenbeek), MoMa (New York), Stedelijk Museum (Amsterdam) en Wiel Arets Architects (Amsterdam). Het werk van Van Gelder heeft allerlei prijzen gewonnen, onder meer uitgereikt door de Stichting De Best Verzorgde Boeken, AIGA (50 Books | 50 Covers), de Brno Biennial of Graphic Design, de Tokyo Type Directors Club (TDC Annual Awards) en de Art Directors Club New York.

VERKOOP/ GELDIGHEID

De postzegels zijn, zolang de voorraad strekt, verkrijgbaar bij het postkantoor in de Bruna-winkels en via www.postnl.nl/bijzondere-postzegels. De postzegels zijn ook telefonisch te bestellen bij de klantenservice van Collect Club op telefoonnummer 088 - 868 99 00. De geldigheidstermijn is onbepaald.

WAARDE

Op de postzegels staat de waarde aanduiding internationaal 1 voor post tot en met 20 gram met een internationale bestemming.

TECHNISCHE GEGEVENS

Postzegelformaat	36 x 25 mm
Velformaat	108 x 150 mm
Papier	normaal met fosforopdruk
Gomming	gegomd

